

POSTANOWIENIE

22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 22 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Ł. B.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuraturze Okręgowej w Zamościu
o zadośćuczynienie i odszkodowanie,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Zamościu
postanowieniem z 19 kwietnia 2024 r., I C 1200/21,
o przekazanie sprawy do sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 kwietnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Zamościu na podstawie art. 44¹ § 2 k.p.c. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Sąd Okręgowy wskazał, że wystąpił z wnioskiem wobec żądania powoda o przekazanie sprawy do rozpoznania poza województwo [...], gdyż obecnie toczą się sprawy o odszkodowanie przeciwko [...] i [...] sędziom za niezgodne z prawem pozbawienie wolności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Nie ulega wątpliwości, że art. 44¹ § 1 k.p.c. dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w danym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), a nie z konkretnym sędzią. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że przepis art. 44¹ k.p.c. ma na względzie przeszkody dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkody odnoszące się do poszczególnego sędziego, gdyż w tym przypadku do rozwiązania zaistniałych wątpliwości służy instytucja wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie (postanowienie z 23 sierpnia 2022 r., III CO 815/22).

Natomiast, według art. 45 Konstytucji każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ta wyrażona w Konstytucji zasada wpływa w istotny sposób na kierunek wykładni art. 44¹ § 1 k.p.c. Przepis ten zawiera bowiem normę szczególną, pozwalającą na rozpoznanie sprawy przez sąd, który nie jest właściwy miejscowo według przepisów k.p.c. Podlega więc wykładni ścieśniającej. Stosowanie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienie SN z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20). Instrument przewidziany w art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może więc być postrzegany jako środek służący rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, czy też zastępować inne instytucje umożliwiające rozpoznanie sprawy przez sąd inny niż właściwy według przepisów k.p.c. (np. art. 44, 44², 48¹ k.p.c.).

Okoliczność, że powód wystąpił z wnioskiem o przekazanie sprawy do rozpoznania poza województwo [...], wobec toczących się spraw o odszkodowanie przeciwko bliżej nieokreślonym [...]1 i [...]2 sędziom za niezgodne z prawem pozbawienie wolności nie stanowi podstawy do przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym.

Nie jest bowiem podstawą do odebrania sprawy właściwemu sądowi sytuacja kierowania powództw przeciwko sędziom sądów znajdujących się

w obszarze właściwości danego sądu, a zatem sytuacja spodziewanego zaistnienia przyczyny wyłączenia sędziego, nawet gdyby zaszła w stosunku do wszystkich sędziów wydziału; czy też pomawianie sędziów przez stronę. Podkreśla się także, że instytucja przekazania sprawy sądowi równorzędnemu nie może służyć obejściu rozstrzygnięć wydawanych na podstawie art. 49 k.p.c. (postanowienie SN z 29 stycznia 2024 r., III CO 1078/23).

Ponadto należy zauważyć, że wniosek o przekazanie sprawy został złożony w pozwie, który do Sądu Okręgowego w Zamościu wpłynął 4 października 2021 r. (k. 3). W dniu 16 kwietnia 2024 r. Sąd odroczył rozprawę (k. 199), a następnie 19 kwietnia 2024 r. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym. Do momentu wydania postanowienia z 19 kwietnia 2024 r., a zatem przez okres ponad dwóch lat sprawa toczyła się przed Sądem Okręgowym w Zamościu.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. odmówił przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

[SOP]

[ms]